TRYGG HJEMME

PROSJEKTRAPPORT

Om tverrsektorielt samarbeid mellom Salten Brann IKS og eierkommunene, om brannsikkerhet for Risikoutsatte Grupper 2017 -2018

Innholdsfortegnelse

Distribusjon 2
Sammendrag 3
Innledning / Bakgrunn 4
Målgruppe 5
Overordnet mål 5
Delmål for prosjektet 5
Gjennomføring 6
Invitasjon til eierkommunene om deltagelse i Trygg Hjemme prosjektet. 6
Utfordringer 6
Aktiviteter 7
Overføringsverdi mellom kommunene. 7
Trygg Hjemme Samarbeidsavtale - Forankring 8
Risiko og Boforhold 8
Tilrettelagte boforhold 9
Tiltakspakke «Verktøykassa» 10
Velferdsteknologi og brann. 10
Informasjon 10
Informasjonsbrosjyre (vedlegg 8) 11
Rutiner eksempel Tjenesteforløp ved Brannfarlig atferd. 11
Automatiske, mobile slukkeanlegg - (Vanntåke) 11
Brannvern Opplæring - veilederen.no 12
Konklusjon, og veien videre 13
Noen fremtidige fokusområder 13
Prosjekt Trygg Hjemme anbefalinger 14
Refranser 18
Vedlegg 18
Prosjektbeskrivelse 18
Samarbeidsavtale 26
Begreper 29
Trygg Hjemme gruppene 30
Gruppesammensetninger 34
Modell tjenesteforløp ved brannfarlig atferd 35
Risikosiner- Kriterier og tiltak 47
Informasjonsbrosjyre Trygg Hjemme 49

Distribusjon

Rapporten distribueres til Salten Brann IKS` v Styret, Forebyggende avd. og Ledergruppen, Gjensidigestiftelsen v Det Store Brannløftet, Salten Branns eierkommuner v / rådmann. Bodø kommune v Kommunaldirektør HO avd. og Trygg Hjemme styringsgruppe.

Sammendrag

I henhold til nasjonale føringer om brannsikkerhet for sårbare grupper, har Salten Brann IKS og Bodø kommune tatt initiativ til dette «Trygg Hjemme» prosjektet, som vi mener kan bidra til å ivareta brannsikkerhet i henhold til lov og regelverk i et varig perspektiv.
Eldre er særlig utsatt for å omkomme i brann, og prognoser om at antallet personer over 70 år i Norge vil dobles frem mot 2050, kombinert med at eldre mennesker i større grad enn tidligere bor hjemme eller i omsorgsboliger med mindre brannsikring i stedet for tilrettelagte sykehjem, gjør det nødvendig med spesielt fokus på denne gruppens brannsikkerhet. I prosjektperioden har Trygg Hjemme derfor hatt fokus på brannsikkerhet for risikoutsatte grupper som mottar kommunale hjemmebaserte tjenester; eldre hjemmeboende med kognitive og andre alders-relaterte funksjons-nedsettelser, mennesker med fysiske funksjonsnedsettelser, nedsatt fungering pga. rus eller alvorlig psykisk lidelse.

I prosjektperioden har vi i syv av ni kommuner avviklet til sammen 32 Trygg Hjemme samarbeids-møter. Gjennom disse erfarer vi at det, med forskjellig omfang, ser ut til at alle Salten kommuner har like utfordringer i forhold til Risikoutsatte grupper.
Viktige oppgaver for Trygg Hjemme gruppene har vært å utarbeide funksjonelle kartleggingsverktøy, for kartlegging av omfang og risikovurdering av forhold og tiltak rundt sårbare grupper.
Gjensidigestiftelsens «Det store brannløftet», respondert positivt på søknad, og vi har fått innvilget midler til innkjøp og utprøving av mobile automatiske slukkeanlegg (vanntåke) samt annet brannforebyggende utstyr, som røykvarslere og komfyrvakter koblet til Trygghetsalarmer (Bodø).
Gjennom aktiviteter, seminarer, innsyn i rapporter og ekskursjon, har Trygg Hjemme, Salten fått innsyn i andre kommuners og brannvesens praktiske og organisatoriske løsninger for å bidra til å bedre brannsikkerheten for sårbare grupper.
I Kapittel 11 beskrives noe av innholdet i verktøykassen, som for eksempel. Utstyr til varsling, slukking og evakuering samt opplæring og andre organisatoriske rutiner. Her gir vi nærmere orientering om mobile vanntåkebaserte slukkeanlegg, som kan være viktige tiltak for å redde menneskeliv, samt begrense skade på bygninger. Prosjektet har henvendt seg til Visma, som har produsert og lansert E-læringskurs om brannvern på oppfordring fra Trygg Hjemme, Salten som en del av «Veilederen.no».
En viktig utfordring videre, er at alle kommunens funksjoner som har kontaktflater og kunnskap om risikoutsatte grupper og brannsikkerhet samarbeider.
«Trygg Hjemme» har utarbeidet samarbeidsavtale som er oversendt deltagerkommunene. Avtalen forankres politisk eller administrativt i kommunen, og legges til grunn for fremtidig samarbeid med å skape en mest mulig trygg og brannsikker hverdag for sårbare grupper, personell som yter tjenester til disse, samt naboer og pårørende.
Prosjektet har avdekket nye muligheter og generert en rekke tiltak, som presenteres i anbefalinger i kapitlet «Konklusjon og veien videre». De tre kommunene som ikke har fått tilsendt avtalen, får den sammen med denne rapporten.

Innledning / Bakgrunn

NOU 2012:4 «Trygg Hjemme» legger dystre tall til grunn, og rapporterer at de fleste som omkommer i brann er over 70 år, oppholder seg i egen bolig, tilhører en risikoutsatt gruppe som mottar kommunale helsetjenester. De senere års statistikk viser en synkende tendens, og det kan tenkes at summen av alle brannforebyggende kampanjer og tiltak har effekt.

Risikogrupper er, i flg. Direktoratet for Samfunnssikkerhet og beredskap (Dsb 2017), «*Mennesker som av ulike årsaker har større sannsynlighet for å forårsake brann, eller begrenset evne til å forebygge, oppdage, varsle og slukke brann, samt redusert evne til å evakuere ved egen hjelp*». Siden Dsb startet registrering av antall omkomne i brann i 1979, har det omkommet mer enn 60 personer hvert år i Norge. De siste årene har det vært en tydelig trend med fallende antall brannomkomne, og I 2017 omkom 26 personer (15 menn og 11 kvinner). De to årene med flest omkomne i brann er 1979 med 91 omkomne og 2008 med 82 omkomne. I første kvartal 2018, har 9 mennesker omkommet i brann. I 2017 ble 472 skadet av brann, 21 alvorlig. Også i Salten har flere menneskeliv gått tapt i brann de senere år. I tidsrommet 2008 – 2017 har fem personer omkommet i brann i Salten (to var i slutten av 60 årene, og tre rundt 90 år).
I oppdragsbrev nr. 4-2014 fra justis og beredskaps Dep. fikk direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (Dsb) oppdraget med å se nærmere på muligheter for tverretatlig kommunalt samarbeid for å bedre brannsikkerheten for sårbare grupper. Resultatet ligger i Dsb rapport «Brannsikkerhet for risikoutsatte grupper – samarbeidsmuligheter mellom kommunale tjenesteytere» og i 2017, fra Dsb og Helsedirektoratet - «Samarbeid mellom kommunale tjenesteytere om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper»
Vi skal ikke her gå i dybden her på hvorfor det er slik, men større sammenlignings-undersøkelser fra bl.a. Australia, viser at det er betydelig større andel av mennesker med funksjonsnedsettelser som omkommer i brann enn blant de som overlever tilsvarende branner (RISE – *«Analyse av dødsbranner i Norge i perioden 2015 – 2014»*).
Salten Brann IKS, har siden 2006, ivaretatt brannsikkerhet for 9 eierkommuner. Fra 1.januar 2018 ble Værøy kommune Værøy kommune med som den tiende.
NOU 2012:4 Trygg Hjemme vil dreie brannsikkerhetspraksis fra skade og konsekvens-reduserende til skadeforebyggende praksis.
I den hensikt å bidra til varig forbedring av brannsikkerheten for risikoutsatte grupper i vår region, tok Salten Brann IKS sammen med HO avdelingen i Bodø kommune, initiativ til å bygge et brannforebyggende Trygg Hjemme prosjekt. Hovedmålet var å etablere en samarbeidsarena mellom Salten Brann IKS og eierkommunene.
Det ble søkt, og innvilget tilskuddsmidler til drift fra Gjensidigestiftelsen «Det store Brannløftet». Med en estimert prosjektperiode på 11 mnd. ble «Trygg Hjemme, Salten» etablert våren 2017, med styringsgruppe og prosjektleder (i permisjon fra Helse og Omsorgsavdelingen i Bodø kommune).

Målgruppe

Nasjonal eldreomsorgs og samhandlingsreforms ambisjoner, er bl.a. at flere eldre skal bo lengst mulig hjemme. Ettersom antallet eldre vil ha en sterk økning de kommende år, vil brannsikkerhet for risikoutsatte grupper være i fokus også i fremtiden. Flere av kommunene satser i større grad på å styrke hjemmetjenester og bygger flere omsorgs-boliger, fremfor å satse på sykehjem og institusjoner. Trygg Hjemme, Salten, har i prosjektperioden primært hatt fokus på hjemmeboende i alders-gruppen over 75år, mennesker med aldersrelaterte fysiske eller psykiske funksjonsnedsettelser, rus, kognitiv svikt.. som mottar hjemmebaserte tjenester. Av totalt ca 80.000 innbyggere i Salten utgjør denne gruppen ca. 3500 mennesker. Bodø har 50.000 innbyggere hvor ca. 1500 på eller annet vis kommer inn under en risikogruppe.

Overordnet mål

Å etablere en formell prosess hvor kommunene i Salten, gjennom tverrsektorielt samarbeid med Salten Brann IKS bedrer brannsikkerheten varig for sårbare hjemmeboende grupper. Dette manifesteres gjennom en politisk eller administrativt forankret samarbeidsavtale mellom Salten Brann IKS og hver enkelt eierkommune.

Delmål for prosjektet

Etter gjennomført prosess har deltakerkommunene:

- Målsetninger for sikkerheten hos sårbare grupper.
- Rutiner/verktøy for kartlegging av målgrupper.
- Rutiner for vurdering av risikoforhold.
- Kunnskap om verktøykasse med ulike tekniske og organisatoriske tiltak og rutiner for å velge ut, og iverksette tiltak.
- Rutiner for systematisk varig forbedring av sikkerhetsarbeidet, herunder en forpliktende avtaleregulert og varig arena for samarbeid mellom brannvesenet og eierkommunene.

Gjennomføring

Invitasjon til eierkommunene om deltagelse i Trygg Hjemme prosjektet.

Sommeren 2017 ble det sendt ut invitasjon til alle eierkommunene med veilederen om *«Samarbeid mellom kommunale tjenesteytere om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper, 2017»* som vedlegg. Veilederen retter fokus på kommunens ansvar i forhold til brannforebyggende arbeid overfor sårbare tjeneste-mottakere. For en felles forståelse ble veilederen også en viktig nøkkel til brann-faglig dialog med kommunene.

I invitasjonen ble det bl.a. orientert om deltakerkommunenes rolle i prosjektet.
Dette omfattet deltagelse, beskrivelse av nåsituasjon, kartlegging av risikogrupper, fastsetting av målsettinger samt behov for opplæring.
Det ble lagt til grunn for etablering av «Trygg Hjemme» arbeidsgrupper i hver kommune.

Fig 1 Veileder «Samarbeid mellom kommunale tjenesteytere om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper»

Utfordringer

Saltenkommunene besitter mye god brann faglig kompetanse. Men selv om driftsteknikere, brannvernledere og andre dedikerte medarbeidere gjør en uvurderlig innsats med håndtering av utfordringer og opplæring, meldes det om at helsepersonell har stort behov for øvelser, kunnskap og rutiner om brann-forebygging for risikoutsatte grupper.

Noen utfordringer har vært og vil fortsatt være å:

- Opprettholde et systematisk og helhetlig sikkerhetsarbeid hvor kommunenes ulike funksjoner, som har kontaktflater og kunnskap om risikomiljøer og brannsikkerhet, samarbeider.
- Etablere samarbeidsformer, felles mål og aktiviteter på tvers av organisasjonslinjer.
- Finne arbeidsmetoder som er ressurseffektive, som kan opprettholdes over tid og inngå i det ordinære sikkerhetsarbeid og hjelpetilbud.
- Kartlegge risiko og omfang, og å iverksette forebyggende tiltak tidsnok for eksempel for eldre som ennå bor hjemme og tilsynelatende klarer seg selv.
- Nå ut med informasjon om risikoreduserende tiltak i kommuner med store avstander og spredt befolkning.

- Rette organisering av samarbeidsavtalen til riktig myndighetsnivå i kommunen og i brannvesenet.

Aktiviteter

Prosjektet har sammen med brann-faglige veiledere organisert og avviklet 32 Trygg Hjemme gruppemøter i syv kommuner. I tillegg til informasjon fra disse møtene og rapporter fra RISE, Sintef, Dsb, NOU mfl. Fikk prosjektet input fra andre brannvesen og kommuner gjennom deres erfaringer med kjente problemstillinger overfor risikoutsatte grupper.

Noen aktiviteter som har gitt viktige bidrag i prosjektarbeidet:

- Møte og etablert kontakt med Trygg Hjemme koordinator i Trondheim Brann og Redningstjeneste (TBRT) og Brannvernkoordinatorene i Trondheim kommune.
- Seminar – Brannløftet – Gardermoen («safe and well»).
- Seminar – Leknes med Øyvind Nermoen fra Rogaland brann og redningstjeneste

Prosjektet ble presentert med foredrag for:

- Styret og Representantskapet for Salten Brann.
- Helse og Sosial komiteen i Bodø kommune.
- Bodø kommune – Kommunaldirektørens (HO) ledergruppe, HO avdelingens ledergruppe og Avdelingslederne i Miljøtjenesten.
- Generalforsamlinger i Borettslag / sameier der beboere har høy alder.
- Nordnorsk Brannforum
- Fagforbundet Nordland

Overføringsverdi mellom kommunene.

Med forskjellig omfang, ser det ut til at Salten kommunene har like utfordringer i forhold til risikoutsatte grupper. Prosjektets utgangspunkt var at kommunenes strategier, metoder og etablerte kunnskap i det brannforebyggende arbeidet overfor risikoutsatte grupper, var omtrent lik. Det viste seg imidlertid at kommunene hadde nokså forskjellige løsninger på utfordringer som i utgangspunktet så like ut. Det ble derfor naturlig å etablere individuelt samarbeid med hver enkelt kommune, i stedet for å danne felles prosjektgruppe med deltagere fra hver av kommunene, som det fremgår av prosjektbeskrivelsen.
Ved utgangen av 2017 hadde syv av ni kommuner bygget sine tverrfaglige Trygg Hjemme grupper. Det ble utarbeidet kartleggingsverktøy som ble benyttet til å kartlegge risikoomfang, samt behov for utstyr, rutiner og kompetanse. Som det fremgår av vedlagt gruppesammensetningsoversikt, har Salten Branns forebyggende avdeling fordelt branningeniører som veiledere i de lokale gruppene.
På tvers av grupper i Trygg Hjemme prosjektet har vi utviklet, informasjons-brosjyre, formidlet og drøftet faktakunnskap om brann og brannfare, risiko, statistikk, strategier og

beskrivelse av risikogrupper, verktøy for kartlegginger av risiko, samt avbøtende tiltak fra verktøykasse.
Vi erfarer at samarbeidet i Trygg hjemme gruppene, og deres tverrfaglige sammensetninger, har bidratt til større felles forståelse av utfordringer i forhold til forebygging og håndtering av brannfare. Gruppene formidler ervervet kunnskap videre i sin organisasjon. Vi ser også at evaluering av fremtidige hendelser vil kunne bidra til erfaringsutvekslinger mellom brannvesen og kommuner.

Informasjon
Kunnskap om brannfare og forebygging av brann bør formidles til flest mulig av innbyggerne. I en av kommunene har vi, gjennom informasjonsmøte med grendelag og artikler i lokalavis, forsøkt å nå bredt ut i en geografisk stor kommune gjennom fire aktive grendelag. Et annet tiltak er informasjons-brosjyre (vedlegg 8) som kan distribueres fra tildelingskontor i forbindelse med nye vedtak, hjemmetjenester, Servicetorg, Seniorhelse, Feierne i Salten Brann m.fl.
Informasjon må formidles bredt, slik at den når flere av innbyggerne over 70 år, også de som ikke nødvendigvis mottar helse-tjenester fra kommunen.

Trygg Hjemme Samarbeidsavtale - Forankring

Det viktigste verktøy for å lykkes i det brannforebyggende arbeidet overfor risikoutsatte grupper er samarbeid. «Trygg Hjemme» har utarbeidet og distribuert samarbeidsavtale som gjensidig forplikter Kommunene og brannvesenet. Det er viktig å sørge for at avtalen er godt forankret med nødvendig myndighet, rolle og ansvarsavklaring. Ledere har en avgjørende rolle i å starte opp og legge til rette for arbeidet. God forankring er viktig for å avklare sentrale spørsmål og for å forplikte relevante aktører til et varig samarbeid.

Risiko og Boforhold

Nasjonale føringer legger opp til at flest mulig av oss skal bo hjemme lengst mulig. I denne sammenheng vil det være avgjørende å vurdere brannrisiko i forbindelse med tildeling av bolig til eldre med behov for kommunale tjenester.
En vurdering av personrisiko ved brann må i Norge i stor grad basere seg på statistikk over dødsbranner. For å tegne et risikobilde, er det en rekke faktorer som spiller inn. Menneskets behov endres i forhold til de til enhver tids aktuelle ferdigheter og fungering på alle måter, fysisk og mentalt. Disse ferdigheter vil måles opp mot fysiske rammer og være av betydning evakuere seg selv. Å oppleve trygghet i hverdagen vil også være betinget av nettverk og omgivelsenes muligheter til å bistå i en hendelse.

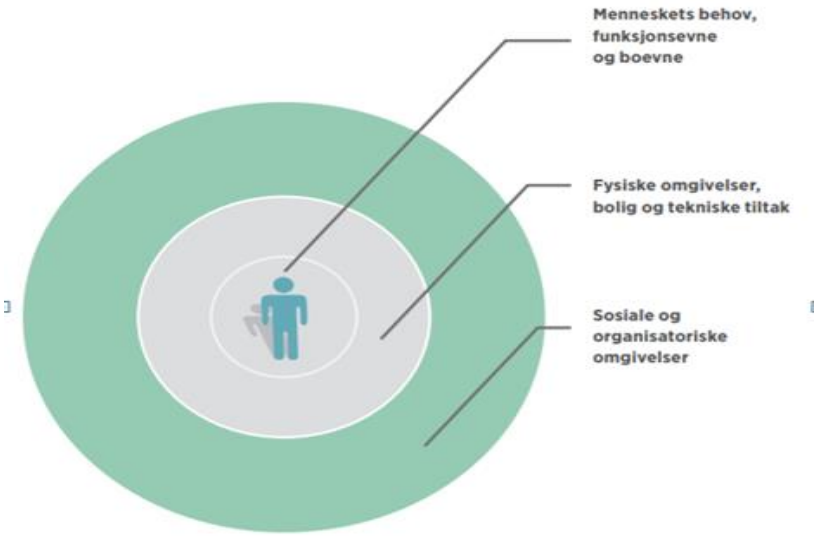

Fig.2 Forhold som påvirker risiko for å omkomme i brann.

Disse faktorer som vist her i fig 2, er utgangspunkt for vårt kartleggingsskjema for risiko. se vedlegg 6.
Omsorgsboliger har, i brannteknisk forstand fram til ny plan og bygningslov 1. juli 2009, vært betraktet som ordinære boliger og har følgelig hatt samme krav til brannsikkerhet som andre boliger. Samtidig er omsorgsboliger tilpasset orienterings- og bevegelseshemmede personer og fysisk tilrettelagt for at beboerne skal kunne motta heldøgns pleie og omsorg. Dette innebærer i praksis at beboerne ofte vil ha behov for brannsikringstiltak utover det som kreves i ordinær bolig.

Tilrettelagte boforhold

Boligsosialt arbeid handler både om å skaffe boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet og styrke den enkeltes mulighet til å mestre boforholdet. Arbeidet kan deles inn i operative og strategiske oppgaver. De operative oppgavene handler om å gi råd og veiledning, skaffe egnede boliger, tildele økonomisk støtte, iverksette bo- og nærmiljøtiltak, og å gi oppfølging og tjenester i hjemmet. De strategiske oppgavene handler om å sette langsiktige mål, utvikle tiltak og virkemidler for å nå disse målene, sette av økonomiske og faglige ressurser til arbeidet, og avgjøre hvor og av hvem de ulike operative oppgavene skal løses.
Saltenkommunene ser ut til for lengst å ha satt boligsosialt arbeid på dagsorden, med de forpliktelser om et helhetlig tilbud dette fører med seg. Og slik vi ser det handler dette arbeidet også om å vurdere brannrisiko for den enkelte. Brannrisiko avhenger ikke bare av kjennetegn ved personer og grupper, men i stor grad også av boform og boligens beskaffenhet. De branntekniske kravene til en ordinær bolig baserer seg på at beboeren opptrer på en slik måte at brann ikke oppstår, og at man er i stand til å oppdage og eventuelt å slukke brannen og kan ta seg ut ved egen hjelp i en nødssituasjon, (NOU 2012:4 kap.4). Det

er et fellestrekk ved risikogruppers situasjon at en eller flere av disse forutsetningene ikke er oppfylt. Brannrisikoen øker i de tilfellene der det er et misforhold mellom en persons funksjonsevne og boligens beskaffenhet. Er boligen tilpasset brukerens funksjonsnivå, vil funksjonsnedsettelser i mindre grad representere brannfare. (NOU 2012:4 kap. 3.4.1). Det er viktig at beboere og tjenesteytere har god kjennskap til brannsikkerheten i bygningene de oppholder seg i.

Tiltakspakke «Verktøykassa»

Konsekvensene av brann i omsorgsboliger kan være fatale, og enkelte kommuner har på denne bakgrunn besluttet å installere automatiske slokkeanlegg (sprinkler) i sine omsorgsboliger (NOU 2012:4). Svært mange eldre med funksjonsnedsettelser bor imidlertid i ordinære boliger i by og land. Dette gjør at behov for hjelpemidler og økt kompetanse blir mere aktuelt.
Trygg Hjemme Salten har «bygget» verktøykasse med både teknisk og organisatorisk innhold. Dette skal bidra til å gi kommunene nødvendig veiledning i forhold til risikovurdering av boforhold, brannfarlig atferd samt forståelse av årsaker til brann og brannforebyggende tiltak.
Etter hvert som man får erfaring med ulike tiltak, vil kommunen få kompetanse om tiltak innen varsling, slukking og evakuering samt kunnskap om bygninger og brannsikker atferd. Ved vurdering av boevne ved for eksempel tildeling av kommunal bolig kan kompetansen benyttes og tiltak fra verktøykassa kan avbøte risikoforhold.

Velferdsteknologi og brann.

Utvikling og implementering av velferdsteknologi forventes å være et viktig grep for å møte de kommende samfunnsutfordringene med en aldrende befolkning, endret sykdomsbilde og knapphet på helse- og omsorgspersonell. Sammen med en rekke sensorstyrte hjelpemidler, er sikkerhetstiltak i forbindelse med røykvarsling og slukking av brann en betydelig trygghetsfaktor for mennesker med funksjonsnedsettelser av forskjellig art.
Flere av Saltenkommunene har gått til anskaffelse av teknologiske systemer og trygghetsalarmer, der en rekke sensorer forteller et faglig responssenter om forhold hos bruker. I disse systemene inngår også røykvarsling.
Gjennom prosjektet er det gitt tilskudd for anskaffelse av mobile slukkeanlegg. Et av kriteriene for anskaffelsen er om de kan koples opp mot denne type velferdsteknologi.
Når det kommer til hjelpemidler som komfyrvakt, røykvarsler, trygghetsalarmer og lignende vektlegger helsepersonell at det er viktig å ta disse i bruk tidlig og helst før behovet oppstår.

Informasjon

Alle risiko- og målgruppene bør få mer generell brannopplæring, spesielt knyttet til risiko i hjemmet. I tillegg er det relevant for pleietrengende eldre og personer med nedsatt

funksjonsevne å få informasjon om velferdsutstyr (sikkerhetsutstyr), ekstra hjelpemidler og utstyr til brannslokking, evakuering og varsling av brann.
Økt kunnskap i befolkningen om brannrisiko i hjemmet bidrar til å endre holdninger og atferd hos risikogrupper og befolkningen som helhet.
Informasjon og kommunikasjon sammen med andre virkemidler skal bidra til å redusere antall branner, antall brannomkomne og følgene av branner.

Informasjonsbrosjyre (vedlegg 8)

Trygg Hjemme prosjektet har utarbeidet en enkel informasjons-brosjyre om brannsikker hverdag, for distribusjon fra tildelingskontor, servicetorg, Hjemmetjeneste, Feierne i alle Saltenkommunene. Vi ser at **feiertjenesten** er en viktig resurs for å identifisere brannfarlige forhold, samt informere om brannforebyggende tiltak ute hos innbyggerne.

Rutiner, eksempel på Tjenesteforløp ved Brannfarlig atferd.

Trygg Hjemme, Bodø har utarbeidet rutine for håndtering av brannfarlig atferd. Denne inngår som en del av kvalitetssystemet (Compilo) og skal bidra til å skape trygge rammer rundt risikovurdering, tiltak og dokumentasjon overfor tjenesteutøver og tjenestemottakere.

Automatiske, mobile slukkeanlegg - (Vanntåke)

Vanntåkeanlegg er automatiske slokkeanlegg som utløses i initialfasen i en brann.
I omsorgsboliger, der det bor mennesker som ikke kan rømme uten hjelp ved brannalarm ansees vanntåke som spesielt gunstig. Disse anleggene er mobile i den forstand at de lett kan installeres hos en bruker, og like lett flyttes og installeres hos en annen når behovet endres.

Figur 4. Viser et automatisk vanntåkeanlegg med to dyser montert i en tradisjonell omsorgsleilighet.

På Brannvernkonferansen i mai 2014 sier DSB at, «*av totalt 61 som omkom i brann i 2013, ville høyst sannsynlig 27 personer ha vært reddet, med bruk av mobilt vanntåkeanlegg»*

Prosjektet har vært i kontakt med Oslo, Trondheim og flere bykommuner som har erfaring med bruk mobile slukkeanlegg (høytrykks og / eller lavtrykksanlegg). Erfaringene tilsier at dette er et egnet tiltak overfor brukere med brannfarlig atferd, manglende mobilitet. Brannvernkoordinator i Trondheim opplyser at slike anlegg, med sikkerhet har reddet tre menneskeliv, samt hindret totalskade på bygninger de senere år. Så langt har ikke har vært brannhendelser med dødelig utfall der det har vært installert vanntåkeanlegg.
Trygg Hjemme prosjektet har generert et pilotprosjekt for å prøve ut ulike typer mobile slukkeanlegg. Denne piloten skal prøve ut funksjonalitet / brukervennlighet i forhold til installasjon, service, vedlikehold og kostnader på anskaffelse og drift av anleggene.

Brannvern Opplæring - veilederen.no

Gjennom prosjektet fremkom det at kommunene har behov for informasjon om brann og brannfare. Brannsikkerhet hører til i et helhetlig helse- og omsorgstilbud. Kommunen er ansvarlig for at helsehjelpen er forsvarlig.
Prosjektet kontaktet Veilederen.no med ønske om å skape E-læringskurs for ansatte i helseinstitusjoner og kommunale hjemmetjenester. Veilederen.no responderte positivt på henvendelsen og har tilbud om kurs som del av sin portefølje. Alle eierkommunene, foruten en bruker «Veilederen.no» som del av sitt opplæringsprogram. Ettersom kommunene allerede har implementert programmet i sin faglige opplæringsportal for helse og undervisning vil dette bidra til en bedre grunnkompetanse om brannvern for helse og omsorgspersonell.
En «Scrablefilm» utviklet av KLP, Rogaland brann og redning og Norsk brannbefals landsforbund er frigitt til bruk i brannforebyggende arbeid. Denne har et treffende innhold

om brannfare for risikoutsatte grupper, og kan benyttes for å sette fokus på brannvernet i det daglige på møter, infoskjermer o.l.

Konklusjon, og veien videre

Det finnes ikke et enkelt svar på hvordan dødsbranner skal forebygges. Siden brannstart og brannutvikling i så stor grad er avhengig av individet, må forebyggende tiltak også tilpasses individer. (RISE 2017). Med forskjellig omfang, ser det ut til at Salten kommunene og landet for øvrig, har de samme utfordringer i forhold til Risikoutsatte grupper. Flere kommuner har tatt i bruk velferdsteknologi, der brann-sikkerhet inngår. Flere har etablert forebyggende team, og lagt brannforebyggende oppgaver under tiltak rettet mot «Seniorhelse» og innvandrergrupper - slik at de når ut til flere av innbyggerne over 70 år. Også de som ikke nødvendigvis mottar helsetjenester fra kommunen. Ingen av kommunene i Salten hadde tatt i bruk mobile slukkeanlegg som del av sin tjeneste før prosjektet startet, våren 2017. Kunnskap om enkle virkemidler formidlet gjennom samarbeid i riktige kanaler vil bidra til økt grad av brannsikkerhet for risikoutsatte hjemmeboende grupper.
Gjennom etablering av «Trygg Hjemme grupper», tiltak og samarbeid i prosjektperioden, er det etablert et godt grunnlag for en varig samarbeidsarena for Salten Brann og eierkommunene.

Kommunal Brannvernkoordinator
Under vårt besøk hos Trondheim brann og redningstjeneste IKS (TBRT) og Trondheim Kommune fikk vi orientering om deres positive erfaring fra samarbeid mellom kommune og brannvesen. Trondheim kommune v «*Helse og Velferdsavdelingen*» har siden 2002 opprettet 2 stillinger som Brannvernkoordinator. Disse har ansvar for å administrere kurs og brannøvelser for alt helsepersonell. De bistår også kommunale ledere ved branntilsyn, Ros analyser, utvikling av instrukser og rutiner, opplæring, øvelser og dokumentasjonsrutiner. Videre har de ansvar for befaring, utplassering, service, rådgiving og logistikk rundt mobile slukkeanlegg. Brannvesenet (TRBT) har opprettet en funksjon som har kontaktpunkt mot kommunenes brannvernkoordinatorer.

Noen fremtidige fokusområder

- Koordinering av brannøvelser og kurs
- Utvikling av kompetanse for kommunale tjenesteytere.
- Å lære å kjenne forskjellige bygninger med tanke på brannceller, rømningsveier, sikre soner i bygg mm.
- Kjennskap til Tiltakspakke/«Verktøykassas» innhold.
- Møter for evaluering av hendelser og erfaringsutveksling.
- Samarbeid med boligsameierlag / borettslag / kommune og Brannvesen
- Utøve myndighet og veilede risikoutsatte personer / grupper som motsetter seg brannverntiltak

- Drift og vedlikehold av mobile slukkeanlegg og annet utstyr knyttet til det brannforebyggende arbeidet.
- Samarbeidsavtalen mellom Salten Brann IKS og eierkommunene implementeres i daglig drift og gjøres kjent i alle driftsområder i brannvesen og i kommunene.
- Gjennom «Trygg Hjemme» grupper opprettholde fokus på brannsikkerhet for risikoutsatte grupper.

Prosjekt Trygg Hjemme anbefalinger

Med denne og andre relevante rapporter som bakgrunn, sammen med erfaringer og observasjoner fra syv av Salten Branns eierkommuner vil prosjektet her presentere noen anbefalinger innen sentrale områder.
Åtte av ti branndødsfall skjer i boliger. Og i de fleste tilfeller dreier det seg om personer som er ute av stand til å håndtere en brannsituasjon. Derfor mener vi det er spesielt viktig å rette fokus på egenskaper ved boliger sett i forhold til brukers forutsetninger og boevne.
I et helhetlig perspektiv ser vi at brannvern må implementeres i alle kommunens planprosesser.

Samarbeidsavtalen

- Salten Brann og eierkommunene inngår avtale om gjensidig forpliktende arena for samarbeid. Avtalen forankres i Salten Brann og kommunens styrende organer.

Kompetanseutvikling

- Kommunen avklarer opplæringsbehovet og etablerer planer som sikrer at personell har nødvendig kompetanse for å ivareta sine arbeidsoppgaver i forbindelse med brannsikkerhet for risikoutsatte grupper.
- **E- læringskurs /** Veilederen.no Vi anbefaler at E-læringskursene om brannvern for helseavdelinger og oppvekst- og kulturavdelinger i «Veilederen.no» gjøres kjent og blir en del av de obligatoriske kurs for alle ansatte i helse og omsorgsavdelingene.

  Alle risiko- og målgrupper bør få mer generell og individuelt tilpasset brannopplæring, spesielt knyttet til risiko i hjemmet: varsling, slokking, evakuering, samt eget ansvar for brannsikkerheten. I tillegg er det relevant for pleietrengende eldre og personer med nedsatt funksjonsevne å få informasjon om velferdsutstyr (sikkerhetsutstyr), - hva som finnes, ekstra hjelpemidler og utstyr til brannslokking, evakuering og varsling av brann, om rettigheter til utstyr og eventuelt hvordan søke om tildeling. Kunnskap om dette vil ha sin plass i «verktøykassa».

Risikovurdering

At det i forbindelse med tildeling eller endring av tjenester, tas hensyn til at bygningens beskaffenhet er egnet for brukers boevne. Kunnskap om bygninger vs kjennskap til brukers boevne ved tildeling av tjenester og ved evalueringspunkter. Her vil bruk av detaljerte sjekklister være egnet verktøy.

- Gjennomføre risikovurdering. Kartleggingsverktøy (sjekklister) er utarbeidet og tilpasset tjenestens formål og behov. Disse godkjennes og gjøres kjent i tjenestene.
- Vurdering av brannrisiko bør inngå i grunnlaget for tildelingsvedtak, og bli en aktivitet i den daglige tjenesten.
- Personlig beredskapsplan. På brukernivå vil det være av uvurderlig betydning at brannsikkerhet risiko-vurderes i primærsamtalene. Her vurderes boevne, evne til å evakuere for egen hjelp, behov for avbøtende tiltak i henhold til kunnskap om tilgjengelige hjelpemidler innen varsling, slukking og evakuering.

Verktøykasse (tiltakspakke)
En verktøykasse eller tiltakspakke er kunnskap og oversikt over tilgjengelige tekniske verktøy som bidrar til å forebygge dødsbrann. Brannvesenets forebyggende avdeling vil sørge for at verktøykassen til enhver tid er oppdatert med aktuelt utstyr innen varsling, slukking og evakuering. Prosedyrer for å forebygge brann kan også være å skaffe forskjellig utstyr som for eksempel:

- Brannhemmende tekstiler til gardiner o.l.
- Røykerobot (se illustrasjon)
- Rydding (søppel øker brannfare) hjemmel og prosedyrer for å sette i gang rydding ved ekstreme forhold. Dette gjelder spesielt miljøtjenester innenfor rus /psykiatri.

Koordinerende virksomhet - Brannvernkoordinator
Vi anbefaler at kommunene etablerer en funksjon som kan se brannvern i et helhetlig bilde i kommunens virksomheter. Dette vil være en viktig støttefunksjon for ledere på alle nivå for å etablere gode rutiner i det brannforebyggende arbeidet. Funksjonen kan støtte og utvikle linjeorganisasjonen i forbindelse med utvikling av rutiner, evaluering av hendelser, opplæring og kompetanseutvikling.
Det må også etableres rutiner for å ivareta brannvernutstyr som er anskaffet gjennom prosjektet.t i forbindelse med innkjøpt brannvernutstyr (for eksempel. mobile slukkeanlegg).

Vi håper med dette at Trygg Hjemme samarbeidet kan gi fagpersoner nytte av de verktøy vi har fokusert på for å identifisere risikoutsatte grupper og personer. Med bakgrunn i dette iverksette riktige tiltak for enkeltpersoner på grunnlag av deres spesifikke forutsetninger og utfordringer. Trygg Hjemme samarbeidet ønsker å være ajour i forhold til kompetanse, utvikling av tekniske tiltak for deteksjon og begrensning av branner. Dette vil bidra til å øke brannsikkerheten for befolkningen generelt og risikoutsatte grupper spesielt.
Salten Brann vil ta initiativ til etablering av møtearena.

Bodø, den 11.10.2018

Roy-Einar Røst, prosjektleder Trygg Hjemme, Salten.

Referanser:

- RISE Rapport «Analyse av dødsbranner i Norge i perioden 2005 – 2014» (2017) https://risefr.no/media/publikasjoner/upload/2017/a17-20176-1-analyse-av-dodsbranner-i-norge-i-perioden-2005-2014.pdf

- NTNU «rett tiltak på rett sted» (2015) https://www.fire-safety-for-all.sustainable-design.ie/wp-content/uploads/2014/11/SPFR-Report-a15-20075-1_Rett-Tiltak-Pa-Rett-Sted.pdf

- NOU 2012:4 «Trygg Hjemme» (2012) https://www.regjeringen.no/contentassets/09f468441d8145f38659e7388a4a69d8/no/pdfs/nou201220120004000dddpdfs.pdf

- Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap DSB «Brannsikkerhet for risikoutsatte grupper» (2014) https://www.dsb.no/rapporter-og-evalueringer/brannsikkerhet-for-risikoutsatte-grupper/

- DSB og Helsedirektoratet – Veileder om «samarbeid mellom kommunale tjenesteytere om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper» (2017) https://www.dsb.no/globalassets/dokumenter/veiledere-handboker-og-informasjonsmateriell/veiledere/samarbeid-mellom-kommunale-tjenesteytere-om-brannsikkerhet-for-risikoutsatte-grupper.pdf

- Norsk Brannvernforening https://brannvernforeningen.no/

- TBRT (Trondheim brann og redningstjeneste) v Trygg Hjemme koordinator og Trondheim kommune v brannvernkoordinatorene. https://www.tbrt.no/om-tbrt/forebyggende/trygg-hjemme

Vedlegg:

1 – Prosjektbeskrivelse

Prosjektbeskrivelse:

Brannforebyggende kommunalt samarbeid i Salten

Et tidsavgrenset utviklingsprosjekt mellom Salten Brann IKS og brannvesenets eierkommuner i Salten - med potensiale for å bli en del av kommunenes ordinære sikkerhetsarbeid

Bodø 15.12.2016/BIL

INNHOLD

Innledning

Bakgrunn

Overordnet målsetting og målgruppe

Delmål for prosjektet

Utfordringen

Prosjektdeltakere og overføringsverdi mellom kommunene

Finansiering

Organisering

Aktiviteter/milepæler og preliminær tidsplan

Budsjett

Innledning

Salten Brann er et regionalt brannvesen som p.t. ivaretar brannsikkerheten for 9 eierkommuner.

Historisk har kommunenes brannforebyggende innsats i stor grad vært rettet mot større hendelser og sikkerhet i bygg hvor flere liv kan gå tapt samtidig.

Senere års brannstatistikk viser at de fleste som omkommer i brann tilhører en risikoutsatt gruppe og at 80–90 prosent omkommer i egen bolig.

Bakgrunn

Risikobildet som presenteres i ***Trygg hjemme*** (NOU 2012:4 ***Trygg hjemme – Brannsikkerhet for utsatte grupper)*** er uendret.

Gjennom oppdragsbrev nr. 4 av 8. mai 2014 har Justis- og beredskapsdepartementet gitt Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) i oppdrag å nedsette og lede en arbeidsgruppe som skal kartlegge og vurdere samarbeids- og samhandlingsmuligheter mellom ulike kommunale tjenesteytere. Arbeidsgruppen har beskrevet og vurdert ulike forslag til hvordan kommunene bør innrette seg for å legge til rette for samarbeid om risikoutsatte grupper. En sentral samfunnsaktør som Gjensidigestiftelsen vurderer støtte til ulike prosjekter innen sikkerhet, herunder til tiltak som bidrar til økt sikkerhet for sårbare grupper.

Parallelt med at sentrale myndigheter har sett behovet for brannsikkerhet for utsatte grupper har tankegangen modnet i hos brannvesen og helsetjenestene.

I Bodø kommune har det også vært brann hvor hjemmeboende med kommunale omsorgstjenester har omkommet.

Overordnet målsetting og målgruppe

Overordnede mål er å etablere en formell prosess hvor kommunene i Salten gjennom tverrsektorielt samarbeid med Salten Brann IKS bedrer brannsikkerheten varig for sårbare hjemmeboende grupper.

Målet skal oppnås ved gjennom en prosjektorganisert utvikling å utnytte eksisterende ressurser som skal organiseres i strukturer som settes sammen for å gi bedre brannsikkerhet.

Saltenregionen har ca. 80.000 innbyggere hvorav ca. 50.000 bor i Bodø. Målgruppen utgjør ca. 3.500 personer.

Delmål for prosjektet

Etter gjennomført prosess skal deltakerkommunene sitte igjen med:

- Målsetninger for sikkerheten hos sårbare grupper
- Rutiner/verktøy for kartlegging av målgrupper

- Rutiner for vurdering av risikoforhold
- Verktøykasse av ulike tiltak
- Rutiner for å velge ut og iverksette tiltak
- Rutiner for systematisk varig forbedring av sikkerhetsarbeidet, herunder en forpliktende avtaleregulert og varig arena for samarbeid mellom brannvesenet og deltakerkommunene

Utfordringen

Behovet for å rette kommunenes sikkerhetsarbeid inn mot risikoutsatte grupper er åpenbar. For kommunene blir utfordringen

- å komme i gang med et systematisk og helhetlig sikkerhetsarbeid hvor kommunenes ulike funksjoner, som har kontaktflater og kunnskap om risikomiljøer og brannsikkerhet, samarbeider
- å etablere samarbeidsformer, felles mål og aktiviteter på tvers av fastlagte organisasjonslinjer og kommuner
- å finne arbeidsmetoder som er ressurseffektive, som kan opprettholdes over tid og ha potensiale til å kunne gå inn i det ordinære sikkerhetsarbeid og hjelpetilbud

Prosjektdeltakere og overføringsverdi mellom kommunene

Salten Brann IKS og Helse og omsorgsavdelingen i Bodø kommune har en dialog med henblikk på å etablere et sikkerhetssamarbeid.

Salten Brann IKS mener at en vellykket dialog med Bodø kommune bør kunne gi brannvesenet en erfaring som kan overføres for tilsvarende samarbeid mot andre eierkommuner.

I prosjektsammenheng vil samtlige eierkommuner bli invitert inn og gis anledning til å utvikle sin deltakelse i det omfang de ulike kommuner finner hensiktsmessig.

Finansiering

Prosjektet skal søke om ekstern finansiering. For øvrig må prosjektet finansieres innenfor ordinær lønns-/budsjettmidler 2017.

Organisering

Det foreslås at prosjektet forankres i ledelsen til avdelingene som stiller finansiering:

- Bodø kommune ved Helse- og Omsorgsavdelingen
- Salten Brann IKS ved Forebyggende avdeling
- Deltaker fra øvrige eierkommuner

Ledelsen vil fungere som prosjektets styringsgruppe.

Prosjektet organiseres med

- Styringsgruppe
- Prosjektleder
- Prosjektgruppe med deltakere fra kommunene
- Driftsressurser til prøveperiode i de enkelte kommuner

Styringsgruppen, sammen med prosjektleder, har ansvar for at prosjektet kommer i gang og for prosessenes framdrift, milepæloppfølging og kvalitet. Styringsgruppen vil kunne revidere framdriftsplan etter forslag fra prosjektet.

Prosjektleder har ansvar for framdrift, tidsriktig oppstart og avslutning på aktiviteter. Oppstart og avslutning på aktiviteter er milepæler.

Prosjektets oppstart blir 1. mai 2017.
Prosjektet avsluttes 31. mars 2018.

Aktiviteter/milepæler og preliminær tidsplan

AKTIVITETER/MND	Mai 2017	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Jan 2018	Feb	Mar
Komme i gang Prosjektleder på plass	X										
Etablere avtaler om prosjektsamarbeid og etablere samarbeidsorganer med Salten Brann sine eierkommuner	X	X	X	X							
Etablere målsetninger for sikkerheten hos utsatte grupper	X	X	X								
Kartlegging av målgrupper og vurdering av risikoforhold		X	X	X	X						
Lage verktøykasse: Hensiktsmessige tiltak og arbeidsmetoder			X	X	X	X					
Prøveperiode - Implementere organisatoriske tiltak og tekniske prøvetiltak. Tilpasse tiltakene.						X	X	X	X	X	
Vurdere måloppnåelse og veien videre									X	X	X
Etablere formelle avtaler mellom kommunene og brannvesen for et løpende varig samarbeid										X	X

Budsjett

Prosjektet skal fullfinansieres herunder søke om ekstern finansiering. For øvrig må prosjektet i finansieres innenfor kommunenes ordinære lønnsmidler. Nøkkelpersoner fra kommunene skal delta.

Prosjektets budsjetterte inntekter og kostnader er som spesifisert i tabell neste side.

Budsjettet er vist som ved søknad til Gjensidige.

INNTEKTER	**Ressursbeskrivelse Andel av årsverk**	**1000 kr**
Egenandel		**1510**
Tilskudd fra kommunene og brannvesen - Lønnsandel styringsgruppe	3 personer a 3 %	60
Tilskudd fra brannvesenet – Lønnsandel prosjektleder	50 % av 1 person	350
Tilskudd fra kommunene og Salten Brann - Prosjektgruppe	Samlet 1 årsverk	600
Tilskudd fra kommunene - Driftsressurser i kommunene	Samlet 1 årsverk	500
Tilskudd		**470**
Søkebeløp fra Brannløftet - Lønnsandel prosjektleder	50 % av 1 person	350
Søkebeløp fra Brannløftet – Møteutgifter, reisekostnader og andre driftsutgifter		120
SUM INNTEKTER		**1980**
KOSTNADER		
Lønn		**1860**
Lønnsandel styringsgruppe	3 personer a 3 %	60

Prosjektgruppe	Samlet 1 årsverk	600
Ressurspersoner i kommunene	Samlet 1 årsverk	500
Lønn prosjektleder	1 person 1 årsverk	700
Andre kostnader		**120**
Møteutgifter og reisekostnader		120
SUM KOSTNADER		**1980**

2 – Samarbeidsavtale

Brannsikkerhet - Trygg hjemme

Avtale om samarbeid for å øke brannsikkerheten for risikoutsatte grupper

Målet med avtalen
Målet med avtalen er å gjennomføre forebyggende aktiviteter som bidrar til at kommunale hjemmeboende tjenestemottakere ikke omkommer i brannulykke.

Denne avtale forplikter de ulike kommunale tjenesteytere og brannvesenet til å møtes jevnlig for å ivareta, opprettholde og utvikle:

- *Samarbeid mellom tjenestene - og mellom tjenestene og brannvesenet*
- *Risikokartlegging*
- *Planlegging av sikkerhetstiltak*
- *Gjennomføring av sikkerhetstiltak*
- *Løse enkeltsaker*
- *Evaluere enkelthendelser og brannsikkerhetsarbeidet generelt*

Avtalens parter
Salten Brann IKS og NN kommune avtaler å samarbeide om å bedre brannsikkerheten for de mest utsatte gruppene i kommunen.

Risikoutsatte grupper
De fleste dødsbranner skjer i dag blant hjemmeboende personer som av ulike årsaker har begrensede muligheter til å ivareta egen sikkerhet og/eller som lever med en forhøyet brannrisiko.

Statlige myndighetskrav
Branntrygghet er en del av kommunens helse- og omsorgstilbud. Kommunens plikter framkommer av helse- og omsorgslovgivingen og brannregelverket.

Virkemiddel
Virkemidlet for å nå målet er å etablere en varig arena for samarbeid mellom Salten Brann og kommunen kalt Trygg hjemme.

Ansvaret for måloppnåelse og levering av myndighetskrav ligger i partenes ordinære organisasjon. Trygg hjemme arbeidet som bringes inn til arenaen leveres og forvaltes gjennom ordinære ansvarslinjer.

Budsjetter og eventuelle prosjektmidler forvaltes gjennom ordinære ansvarslinjer.

Ramme for samarbeidet
Helsedirektoratet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap utga i juni 2017 en veileder som beskriver samarbeid mellom ulike kommunale tjenesteytere.

De ulike kommunale tjenesteytere og brannvesenet forplikter seg gjennom denne avtale til å møtes jevnlig, hvor partene stiller forberedt og med relevant kompetanse. Nærmere om møtehyppighet avtales i Trygg hjemme forumet.

Med relevant kompetanse menes deltakere som representerer de ulike deler av kommunens organisasjon som er relevant for målsettingen. Eksempler på relevante kommunale tjenesteområder kan være miljøtjeneste, hjemmetjeneste, bygningsforvaltning, hjelpemiddeltjeneste, rus-/psykiatriomsorg, tildelingstjeneste, rehabiliteringstjeneste eller kommunelege. Brannvesenet stiller med den brannfaglige kompetansen.

Trygg hjemme skal etablere et årshjul av aktiviteter som består av kartlegging, planlegging og gjennomføring.

Brannvesenet eller person utpekt av kommunen innkaller til møter med tilhørende agenda. Trygg hjemme velger møteleder og referent.

Viktige aktiviteter og delmål
Samarbeid mellom tjenestene:
Trygg hjemme skal være en arena for samarbeid, erfaringsutveksling og samordning av de ulike tjenestene for å levere brannsikkerhet som en del av kommunens helse- og omsorgstilbud.

Forhøyet brannrisiko hos brukere har ofte en sammensatt årsak. Trygg hjemme skal være en arena for å utvikle risikokunnskap og etablere og vedlikeholde risikoforståelse i tjenestene. Ved å samordne praktisering av forvaltningsreglene, unngå hindringer som kan svekke brukernes sikkerhet og legge til rette for god kommunikasjon mellom aktørene skal brannsikkerheten styrkes.

Risikokartlegging:
Arenaen skal være et sted hvor partene kan samordne risikokartlegging og utveksle sine funn – hensiktsmessig utførelse av kartlegging, omfang og metode. Brannrisikoen bør være vurdert, spesifisert og gradert for risikogruppene.

Planlegging av sikkerhetstiltak:
Arenaen skal være et sted hvor partene kan presentere og/eller samordne planlagte tiltak for å redusere brannrisiko.

Gjennomføring av sikkerhetstiltak:
De ulike tjenesteområder orienterer om gjennomførte brannsikkerhetstiltak og erfaringer med tiltak.

Løsning av enkeltsaker:

Trygg hjemme eller deler av Trygg hjemme skal kunne drøfte konkrete enkeltsaker innenfor forvaltningsrettslig rammer. I noen tilfeller vil det være ønskelig å avstemme og iverksette sammensatte tiltak for tjenestemottakere.

Rapportering og evaluering av sikkerhetsarbeidet
Rapportering og evaluering av sikkerhetsarbeidet skjer i partenes ordinære organisasjon. Trygg hjemme vil foreta en evaluering av egen arena en gang hvert år.

Innen gjeldende budsjettfrister skal Trygg hjemme utarbeide et forslag til aktivitetsplan som innspill til de ulike virksomheters budsjettarbeid for påfølgende kalenderår.

Sted og dato

For Salten Brann IKS

For _____ kommune

3 – Begreper

Begreper

Risikoutsatte eller sårbare grupper - «Mennesker som av ulike årsaker har større sannsynlighet for å forårsake brann, eller begrenset evne til å forebygge, oppdage, varsle og slukke brann» (Dsb, 2017).

NOU 2012:4 «Trygg Hjemme» -I likhet med flere andre brannvesen / kommuner har vi valgt å identifisere prosjektet som «Trygg Hjemme»

Trygg Hjemme grupper – Tverrfaglig sammensatte arbeidsgrupper i hver enkelt av Salten Brann IKS` eierkommuner. Proskjektgruppeleder er leder eller delegert fra leder i Helse og sosialavdelingen i kommunen. Salten Branns Forebyggende avdeling er representert i hver enkelt Trygg Hjemme gruppe med en brann faglig medarbeider. Prosjektleder deltar, organiserer og samarbeider tett med leder for hver enkelt gruppe.

Gjensidigestiftelsens - Det store brannløftet - Folkegaven på 350 millioner NOK fra Gjensidigestiftelsen i forbindelse med Gjensidiges 200 års jubileum.

Dsb - Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

TBRT - Trøndelag Brann og Redningstjeneste

Risikosone - Fargekoder (rød, gul og grønn) for å indikere grad av risiko på individnivå.

Vanntåke - Vanntåke er ørsmå vanndråper (størrelse fra 10–200 mikron) spredt i lufta som tåke, drevet av kompressor eller eksisterende vanntrykk i bygget.

Veilederen.no er et Visma E-læringsprogram. Administrerer E- læringskurs for personell i offentlig sektor. 8 av eierkommunene til Salten Brann bruker dette i personalopplæringen.

Eierkommuner (Salten Brann IKS) ni eller ti? – inntil 1.januar 2018, da Værøy kom med, var det ni kommuner.

Trygg Hjemme grupper - Sammensetning og internt samarbeid.

4 – Trygg Hjemme gruppene

Trygg Hjemme, Salten

Kort om de lokale gruppene

Bodø kommune: 50.000 innbyggere
Arbeidsgruppe etablert med leder som også ledet et prosjekt innen velferdsteknologi for Bodø Kommune, som det var naturlig å samarbeide med. Bodøgruppen er representert med aktuelle avdelinger innen HO (hjemmetjenester, Miljøtjeneste, Oppfølgingstjenesten (Rus / psykiatri),
Rehab. avdeling og boligeier med teknisk personell).
Bodøgruppen har hatt 10 arbeidsgruppemøter
Sammen med leder for arbeidsgruppe Trygg Hjemme Bodø har undertegnede presentert Trygg Hjemme prosjektet for helse og sosial komiteen.
Kartlegging Risikogrupper i Bodø: Bodøgruppen konkluderer med at alle ca 1500 tjenestemottakere er i risikoutsatt gruppe på et eller annet vis. I Trygg Hjemme Prosjektet er vi interessert i et mer nyansert bilde i forhold til risikosoner – spesielt «Rød risikosone» - de som er avhengig av assistert rømming ved brann, samt andre med uttalt brannfarlig atferd. Tar sikte på å få disse tall på plass innen neste møte, den 1.mars.
Prosjektmidler fra Gjensidigestiftelsen.
Bodøgruppen rakk fristen om å søke midler for dekning av utstyr til «verktøykassa» og fikk innvilget kr. 1.090000 til dette.
Bodøgruppen er klar på at møtene i arbeidsgruppa har dannet grunnlag for en arbeidsmodell for fremtiden.

Trygg Hjemme Bodø. Bak fv Ørjan Lund bolig og eiendomsavd., Janne Joakimsen (barnevern) Roy Røst (Prosjektleder) og Bård Inge Larsen (Salten Brann), Grethe Christensen (hjemmetjenesten), Rigmor Bushmann (Tildelingskontoret), Charlotte Mikkelborg Haug (Miljøtjenesten), Willy Karlsen (tekniker, rehab.avd), Anette Skogstad (tildelingskont. Og leder for Bodøgruppa), Roy Værang (Oppfølgingstjenesten Rus / psykiatri)

Fauske. Ca 10.000 innbyggere
Arbeidsgruppen består av de to virksomhetslederne fra HO hjemmetjenester Hilde Sørensen og Lene Gulstad, ergoterapeut Tonje Normann (hjelpemiddelkoordinator), repr. for boligeier Trond Heimtun, samt Trond Dagfinn Nilsen (utrykningsleder fra Salten Brann, Fauske) og u.t.
Omfang Risikoutsatte grupper (Rød sone): Ca 60 personer
Trygg Hjemme gruppen - 3 møter
Samarbeidsavtale er administrativt forankret.

Hamarøy. 1800 innbyggere
Tidlig i gang med lokal arbeidsgruppe. 4 Trygg Hjemme gruppemøter med prosjektleder og veileder fra Salten Brann.
Omfang: ca 120 personer anses som risikoutsatt.
Søkt og fått innvilget fra Gjensidigestiftelsen til innkjøp av 1 stk. mobil slukkeanlegg-vanntåke, røykvarslere og komfyrvakter: kr 182.000.
Samarbeidsavtalen ble vedtatt i kommunestyret den 22.05.2018.

Trygg Hjemme Hamarøy. Grete Prestegård (Kommunalleder HO), Rakel Bråten (avd. leder hjemmetjenesten), Ingrid Nilsen (avd. leder tildelingskontoret), Tonje Strøm (saksbehandler tildeling). Gruppen består i tillegg av Hilde Vonstad (leder rus psykiatri), Petter Staal (leder bolig eiendomsavdeling), Terje Jensen (leder teknisk avd. og hjelpemidler) og Svein Morten Sandnes (Brann faglig veileder fra Salten Brann).

Fredag 25. mai 2018 13

Ja til samarbeid

I møte tirsdag denne uka sa Hamarøy kommunestyre ja til avtalen om samarbeidsprosjektet «Brannsikkerhet – Trygg hjemme» mellom kommunen og Salten Brann IKS.

En arbeidsgruppe har arbeidet med denne avtalen og vil i fortsettelsen utgjøre «Trygg hjemme-forumet». Tiltaket i planen gjelder ikke bare de som bor i kommunale boliger og institusjoner, men også hjemmeboende som tilhører risikogruppene.

Ingvald Sørensen (AP) ga i kommunestyret honnør til en veldig god plan som han håpet blir tatt til følge og etterlevd. Samtidig ba han om at en måtte være så rause at en er velvillige til å utføre småting som eldre i kommunale boenheter trenger å få hjelp med, som for eksempel å skifte lyspærer, batteri i røykvarslere og lignende. Mange får ikke gjort dette selv og har heller ikke folk som kan hjelpe dem med slike småting.

GJERTARE VALBERG

Hamarøy vedtar Samarbeidsavtalen i kommunestyret den 25.05.18. Trygg Hjemme høstet ros for arbeidet som så langt var lagt ned.

Steigen: 2600 innbyggere.

Trygg Hjemme gruppen består av: Ninie Van Schaik Leder Trygg Hjemme gruppen /Leder fysikalsk avd. / Anne Iren Paulsen Virksomhetsleder Hjemmetjenester, Gjermund Laxaa Leder Teknisk avd. / deltids brannkonstabel / Kari Lynum Leder Eiendoms avd. / Nina Haugli Helse og Sosialsjef / Svein Morten Sandnes Utrykningsleder og brann faglig representant fra Salten Brann,

Prosjektsamarbeidet ble politisk forankret i Formannskapet før oppstart.

Samarbeidsavtalen er pr august.2018 ikke forankret. Risikogrupper: 50 personer (Hjemmetjeneste), hvorav 15 i rød sone.

5 arbeidsgruppemøter i prosjektperioden, samt et møte m grendelagsstyre og to artikler om prosjektet i Lokal Avisa Nord Salten.

Fra møte om brannforebyggende tiltak den 4.06.18. f.v: Ninie van Schaik, Anne Iren Paulsen, Unni Albriktsen, Bergitte Gabrielsen, Roy Røst, Svein Morten Sandnes og Ailin Hansen.

Saltdal 4700 innbyggere
Gruppen etablert og i gang fra møtet den 28.11.
Gruppen er repr. Leder Leif Inge Almo (bygg forvaltning), Mona Storteig (virksomhetsleder HO) Elin Bentsen (rus psykiatri), Mona Lind (ergoterapi og hjelpemidler) Hege K.Hansen (hjemmetjenester) og Tor Arne Moen (teknisk og deltidsstyrken Salten Brann), Trond Dagfinn Nilsen (utrykningsleder Salten Brann og veileder i gruppen.
Har hatt 3 Trygg hjemme gruppe møter, inkludert presentasjon av avtalen for kommunalleder HO.
Saltdal kommune har valgt administrativ forankring av Samarbeidsavtalen og politisk forankring for deltagelse i Trygg Hjemme prosjektet.

Beiarn: 1050 innbyggere.
Beiarn var i sommer og høst 2017 inne i en omfattende omorganisering. I tillegg til høyt sykefravær hadde de da ikke mulighet å delta i prosjektet, men kom med fra nyttår.
Trygg Hjemme Beiarn er Lisbeth Movik (kommunalleder HO) og leder i hjemmetjenesten Torhild Andersen, Ørjan Kristensen, Morten Hammer Roald Moldjord (teknisk og deltidsstyrke, Salten Brann) og Christian Falch (Branningeniør Salten Brann).
3 Trygg hjemme møter.
Beiarn, Omfang risiko 65 personer (Rød Sone 4: Gul Sone: 14 Grønn Sone: 47)
Samarbeidsavtalen med Salten Brann er politisk forankret.

Meløy. 6500 innbyggere
Gruppen etablert fra tidlig november: leder Tonje Kvarsnes (virksomhetsleder HO), Elisabeth Evjenth (Rus Psykiatri), Liv Stavne, Merethe Vangstad (Hjemmetjenester sør), Per Håkon Hansen (teknisk og deltidsstyrken, Salten Brann). hjemmetjeneste, rus psyk, ergoterapi / hjelpemiddel kontakt, teknisk
4 Trygg Hjemme møter
Meløy, Omfang: 112. (Rød sone 52 – Gul sone 46 – grønn sone 14).
Meløy er en kommune med store avstander og til dels utfordrende atkomst til de deler av kommunen som ligger på øyer. Det vil fortsatt være en utfordring for hjemmetjenesten å finne gode infokanaler for innbyggerne på øyene.

Sørfold kommune (**ca. 2000 innbyggere**) har nå gitt beskjed via mail om at de ikke har kapasitet til å være i med i Trygg Hjemme modellen nå. Tidligst til sommeren.

Gildeskål kommune (2048 innbyggere) har reservert seg fra starten av.

Værøy kommune (750 innbyggere) kom med i Salten Brann fra årsskiftet, og ikke satt i stand til deltagelse.

5 – Gruppesammensetninger

Vedlegg 5

Gruppesammensetning Trygg Hjemme Salten

Kommune	Gruppeleder	Fagområder representert i Trygg Hjemme gruppene							
		Hjemme-tjeneste	Rus / Psykatri	Hjelpe-Middel enhet	Tildelings enhet	Bolig / eiendom	Annet	Brannfaglig repr.	Samarbeidsavtale Forankret
Bodø	Deleg. fra Soneleder	ja	ja	ja	ja	ja	Barnevernstjenesten	B. Larsen	
Fauske	Virksomhets-Leder HO	ja	ja	ja	Nei	ja		T. Nilsen	Administrativt v Kommunalleder
Hamarøy	Kommunalsjef HO	ja	Ja	ja	ja	ja		S.M. Sandnes	Politisk Kommunestyret
Steigen	Fysioterapeut delegert fra Kommunalleder	ja	Nei *	ja	ja	Ja	* Rus / psykiatri omsorg Blir med i fortsettelsen.	S.M. Sandnes	
Saltdal	Virksomhets-Leder bolig og eiendom	ja	ja	ja	Ja	Ja		T. Nilsen	Administrasjon v Rådmann
Beiarn	Kommunalleder HO	ja	ja	ja	ja	ja		T. Nilsen C. Falch	Politisk v Driftsutvalget
Meløy	Virksomhets-Leder HO	ja	ja	Nei	ja	ja		A Paulsen	
Sørfold							Inviteres til avtale på nytt sommeren 2018	T. Nilsen	
Gildeskål								A Paulsen	
Værøy									

6 – Modell tjenesteforløp ved brannfarlig atferd

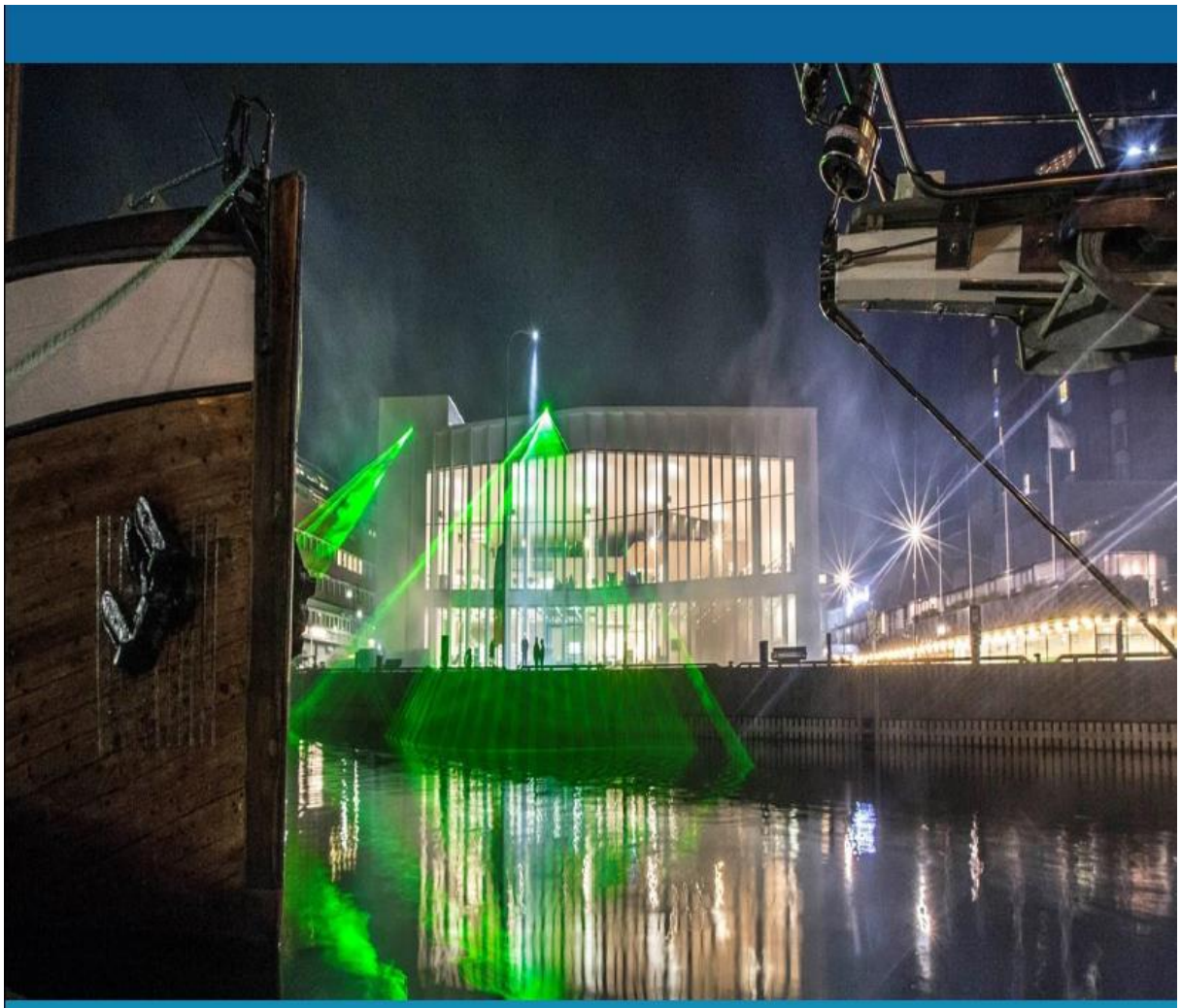

Tjenesteforløp brannforebyggende arbeid

Hjemmeboende med tjenester fra Bodø kommune

bodø KOMMUNE

Bruker viser risikoatferd i forhold til brann

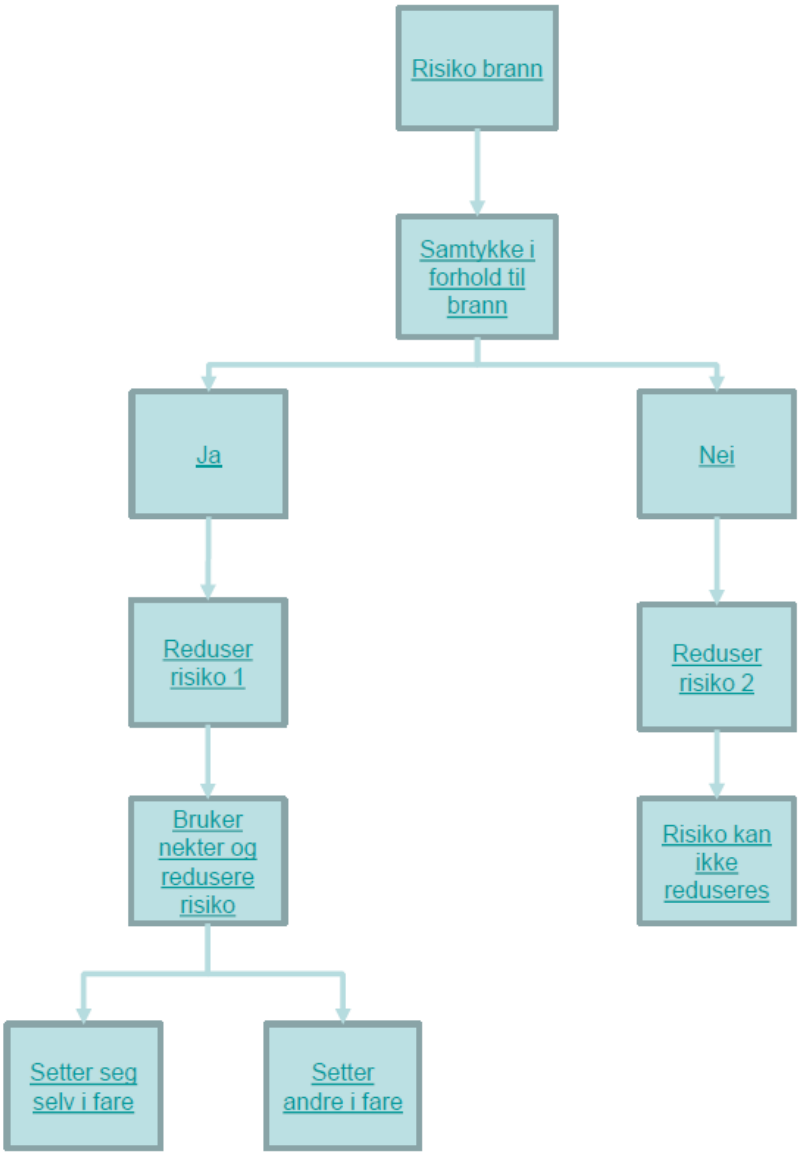

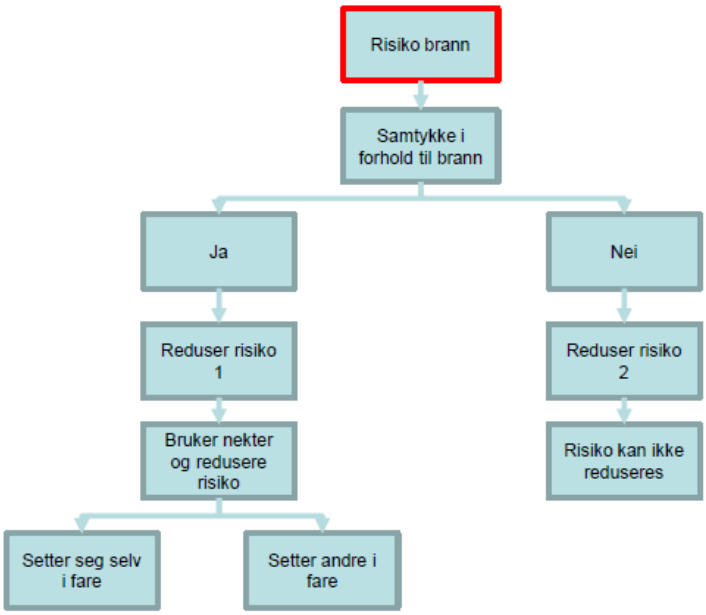

RISIKO BRANN

Bruker viser risikoatferd i forhold til brann:
Som for eksempel:

- Uforsvarlig bruk av komfyr og mikrobølgeovn
- Sigarettmerker i gulvteppe, klær, og tekstiler
- Uforsvarlig bruk av stearinlys, vedfyring åpen ild m. m
- Tildekking av varmeovner
- Annen risikoatferd i forhold til brann

Hvis det er umiddelbar fare for brann/branner kontakt brannvesenet tlf. 112 og/eller forsøk å slukk, Helsepersonelloven § 7(øyeblikkelig hjelp)

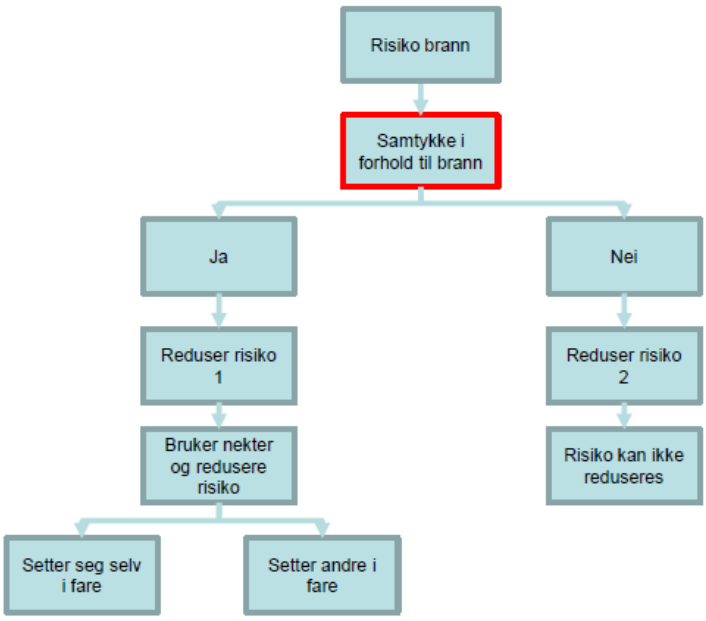

SAMTYKKE I FORHOLD TIL BRANN?

Den ansatte som oppdager risikoatferd i forhold til brann:
Må selv ta en vurdering på om bruker kan samtykke i forhold til brannsikkerhet i eget hjem. Tiltak må noen gang iverksettes umiddelbart.

Der du som ansatt skal gjøre en vurdering om bruker kan samtykke i forhold til brann, Undersøk/gjør følgende:

- Samtal med brukeren om de observasjoner som er gjort i brukers hjem
    - Informasjonen skal tilrettelegges slik at bruker i størst mulig grad har mulighet til å forstå
- Informer om mulige tiltak som kan bidra til økt trygghet og vurder følgende
    - Forstår brukeren at vedkommende adferd øker brannrisikoen
    - Forstår brukeren at tiltak må iverksettes for at brukeren skal være trygg

Basert på dette tas en vurdering om samtykke. Vurderingen skal dokumenteres i pasientjournal

bodø KOMMUNE

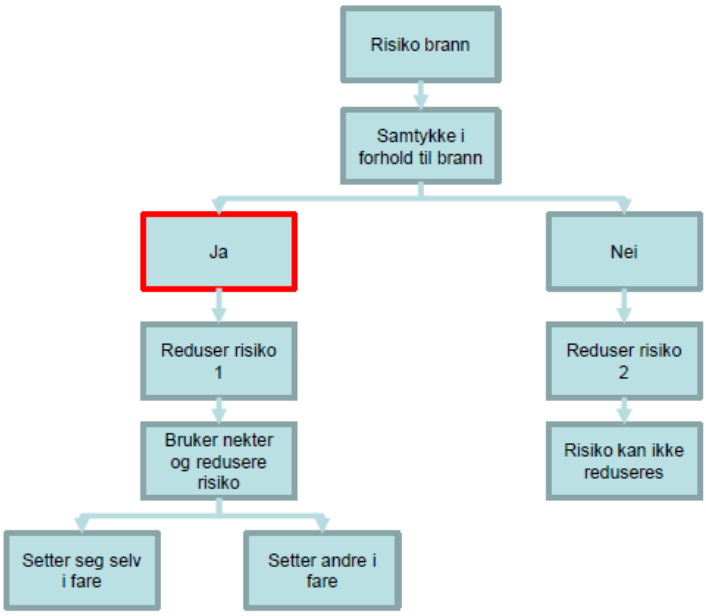

JA

Brukeren vurderes som i stand til å samtykke, dokumenter i pasientjournal med begrunnelse

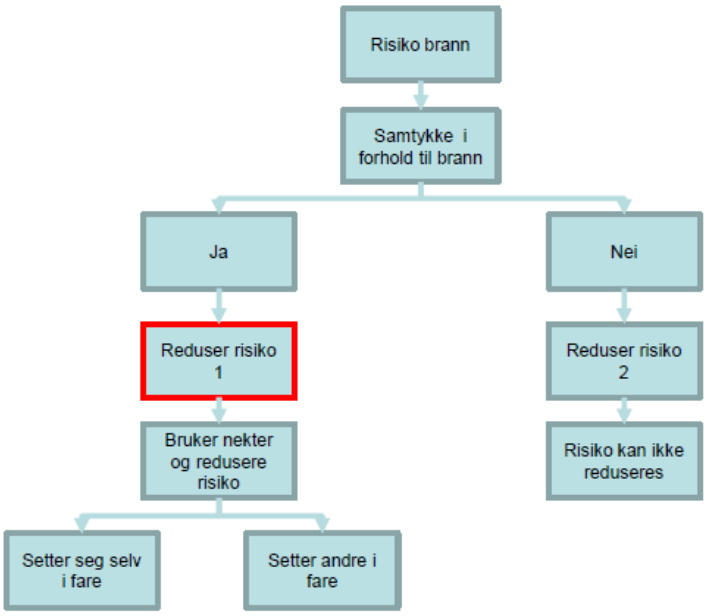

REDUSER RISIKO 1

Bruker kan samtykke:
Hjelp bruker å skaffe hensiktsmessige hjelpemidler/informasjon om tiltak som kan redusere risiko

- Komfyrvakt
- Komfyrvakt som kan kobles til trygghetsalarm
- Røykvarsler knyttet til trygghetsalarm
- Røyketeppe
- Flammehemmende tekstiler
- Varmepumpe
- Vanntåkeanlegg
- Andre tiltak

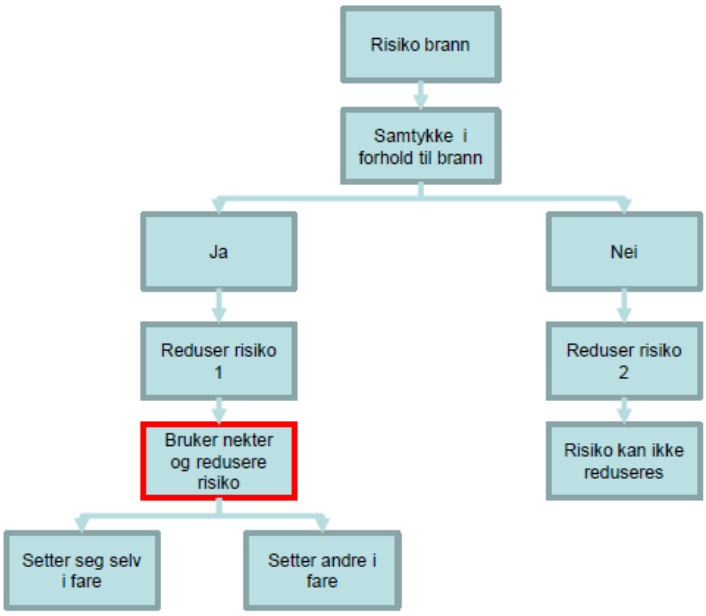

BRUKER NEKTER Å REDUSERE RISIKO

Bruker kan samtykke, men nekter og ta i mot hjelpemidler, eller stoppe risikoadferd.

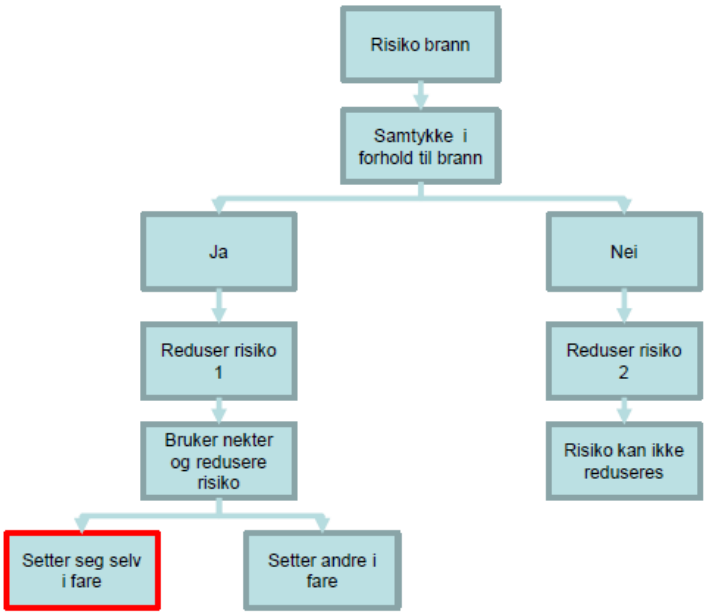

SETTER SEG SELV I FARE

Bruker bor alene i enebolig, og vil ved en eventuell brann kun sette seg selv i fare. Dokumenter iverksatte tiltak og de vurderinger som er gjort i pasientjournal.

Informer virksomhetsleder.

Vi har gjort det vi kan.

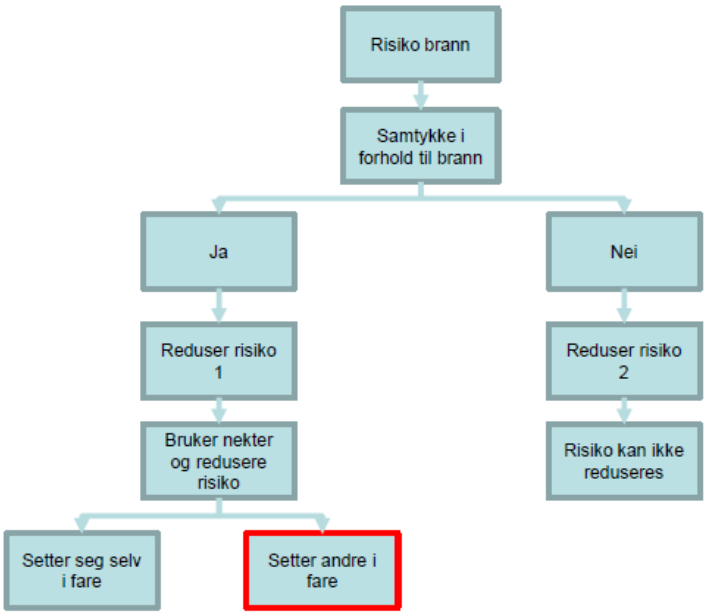

SETTER ANDRE I FARE

En brann vil kunne sette andre i fare,(familie, naboer)
Varsle politi eller brannvesen og informer om at brukers adferd setter andre i fare,
Helsepesonelloven §31.
Dokumenter iverksatte tiltak og vurderinger i pasientjournal

Varsle virksomhetsleder

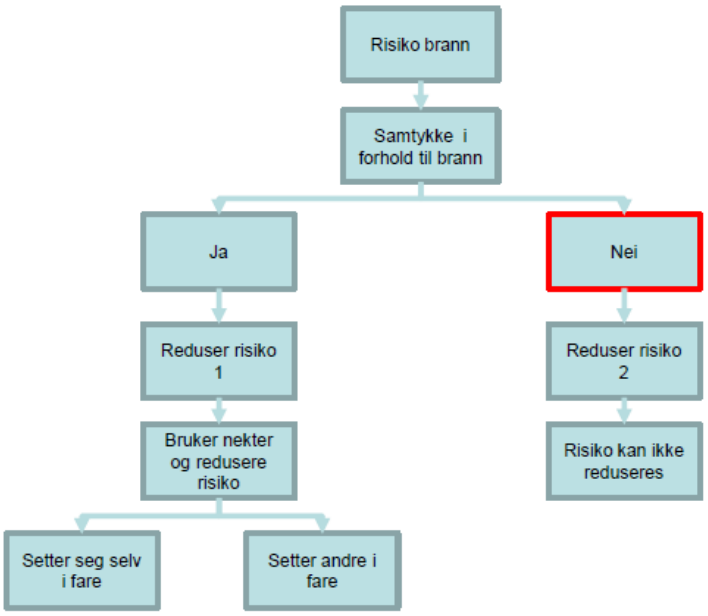

NEI

Bruker kan ikke samtykke.
Dokumenter i pasientjournal

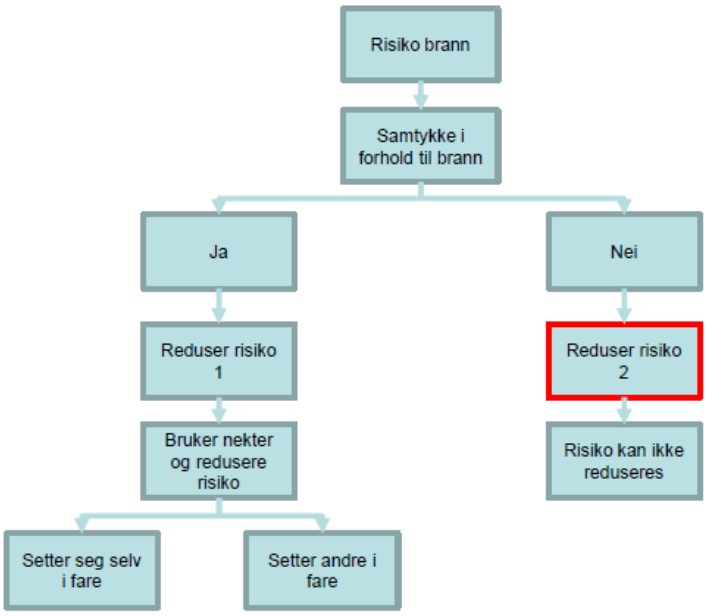

REDUSER RISIKO 2

Bruker kan ikke samtykke:
Hjelp bruker å skaffe hensiktsmessige hjelpemidler for å redusere risiko

- Komfyrvakt
- Komfyrvakt som kan kobles til trygghetsalarm
- Røykvarsler knyttet til trygghetsalarm
- Røyketeppe
- Flammehemmende tekstiler
- Varmepumpe
- Vanntåkeanlegg
- Andre tiltak

Der bruker vurderes til ikke å kunne samtykke i forhold til forebyggende brannvern, skal pårørende involveres i tiltak som vurderes iverksatt.

Der bruker utviser motstand mot de tiltak som vurderes iverksatt, må en vurdere om det er vilkår for å fatte vedtak etter pasient og brukerrettighetsloven kap 4A. eller Helse- og omsorgstjenesteloven kap. 9

Ved behov ta kontakt med brukers verge i forhold til økonomi, hvis det er snakk om tiltak som medfører kostnader for bruker.

bodø KOMMUNE

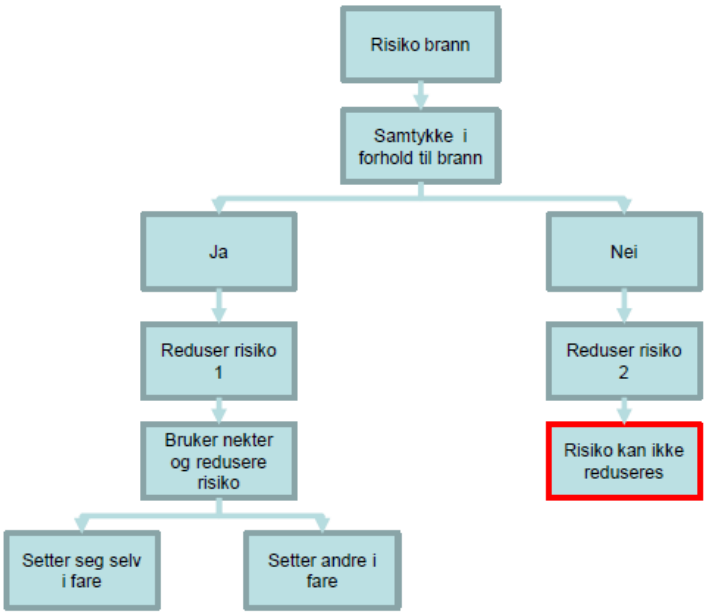

RISIKO KAN IKKE REDUSERES

Skal helsepersonell øyeblikkelig sikre forsvarlig tjenestetilbud

- Dokumenter i pasientjournal
- Varsle virksomhetsleder
- Forsvarlig tjenestetilbud må iverksettes kontakt Tildelingskontoret for koordinering av dette

7 – Risikosoner – kriterier og tiltak

Forutsetning: «Det finnes slukkeutstyr (Husbrannslange, pulver eller skumapparat), minst en funksjonell røykvarsler i hver etg. Og to rømningsveier»

Risikosoner for Risikogrupper

Vedlegg 7

Forutsetning: «Det finnes slukkeutstyr (Husbrannslange, pulver eller skumapparat), minst en funksjonell røykvarsler i hver etg. Og to rømningsveier»

Sone	Kriterier	Tiltak
	• **Behov for assistert rømming /evakuering** • Kan ikke forflytte seg selv. • Kan ikke håndtere slukkemidler • Kan ikke agere adekvat ved brannalarm, • Bruker sløvende medisiner – hører ikke røykvarsler • Kan ikke ringe nødnummer. • **Brannfarlig atferd og «Til fare for seg selv og eller andre»**	• Mobilt slukkeanlegg «Vanntåketårn». • Trygghetsalarm med røykvarsler og komfyrvakt (røykvarsler hvis det ikke er sentral varsling fra tidligere) • Registrere i Gerica behov for assistert rømning/evakuering • Ved akutt fare for seg selv eller andre er vi pliktige til å varsle politi.
	Brannfarlig atferd; • Bruker elektrisk rullestol • Alder 75+ bor alene – ingen avtale om nabohjelp • Alder 75+, Røyker på sengen • Rusavhengig • Glemsk – glemmer ofte å slå av komfyr, vannkoker, kaffetrakter ol. • Svekket hørsel og / eller syn. • Bruker mye stearinlys e.l. i uforsvarlige innretninger / lysestaker • Overmøblert bolig • Vedfyring og uforsvarlig håndtering av aske • Samler blader, aviser og annet papir. Brannfare pga. andre forhold ved bolig; • Dårlig renhold av ventilator / kjøkkenvifte. • Gammelt elektrisk anlegg – ikke kontrollert	• Trygghetsalarm med Røykvarsler • Komfyrvakt fra HMS • Røykeforkle • Anbefale bruk av batteridrevne lys • Anbefale rydding av bolig
	• Redusert psykisk helse • Lader telefoner om natten • Kjører vaskemaskin eller oppvaskmaskin om natten • Gammelt elektrisk anlegg / små kurser i forhold til belastning. • Bruk av skjøteledninger • Bruk av varmelaken	• Informasjon om viktigheten av brannforebygging • Unngå nattlading av telefon, nettbrett, mm. • Unngå vaske klær/kopper på natt og når du ikke er hjemme

Utfordringer knyttet til ulike risikofaktorer

Forhold av betydning for brannrisiko: / **Problemer med å:**	Nedsatt hørsel	Nedsatt syn	Nedsatt førlighet	Nedsatt kognitiv evne	Rus-misbruk	Annet språk	Annen kultur/ andre holdninger
- motta/forstå informasjon om brannrisiko		**x**		**x**	**x**	**x**	**x**
- vedlikeholde brannsikringstiltak		**x**	**x**	**x**	**x**		**x**
- oppfatte risikosituasjoner		**x**		**x**	**x**		
- unngå brannfarlige situasjoner		**x**	**x**	**x**	**x**		**x**
- høre alarm (røykvarsler)	**x**				**x**		
- se alarm		**-**			**x**		
- lokalisere brannen	**x**	**x**		**x**	**x**		
- tolke alarm fra røykvarsler				**x**	**x**		
- varsle brannvesen	**x**			**x**	**x**	**x**	
- kommunisere under brann	**x**			**x**	**x**	**x**	
- reagere raskt (nok)			**x**	**x**	**x**		
- slokke branntilløp		**x**	**x**	**x**	**x**		
- forflytte seg			**x**		**x**		
- finne fram i ukjente rømningsveier		**x**		**x**	**x**		
- åpne dører			**x**		**x**		

8 – Informasjonsbrosjyre Trygg Hjemme

Trygg hjemme i samarbeid med Salten Brann

SALTEN BRANN IKS

www.saltenbrann.no

VED BRANN
ELLER TILLØP TIL BRANN
RING 110

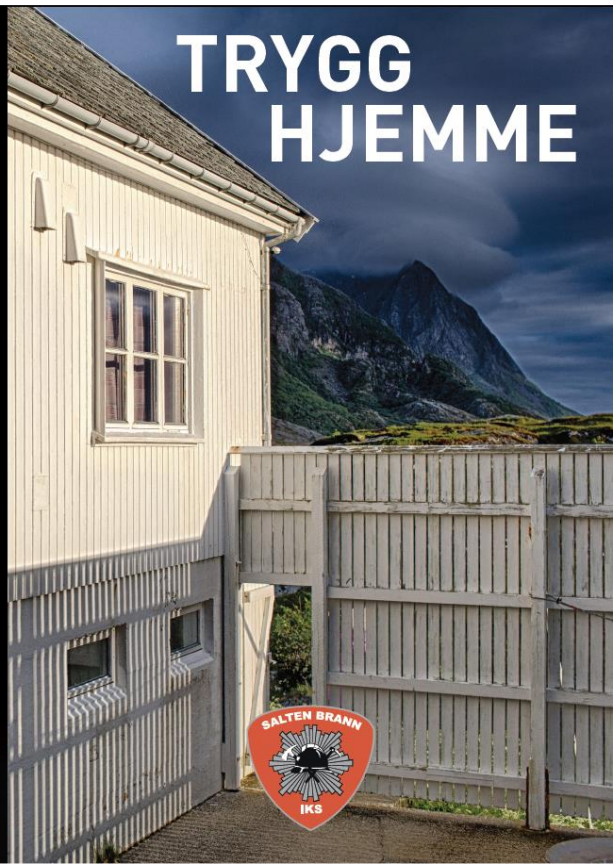

TRYGG HJEMME jobber spesielt for økt brannsikkerhet for mennesker som av ulike årsaker har større sannsynlighet for å forårsake brann, eller begrenset evne til å forebygge, oppdage, varsle og slukke brann

DE FLESTE BOLIGBRANNER er knyttet til bruk av komfyr, vaskemaskin, tørketrommel, strykejern, vedfyring og annen bruk av åpen ild (eks: stearinlys og røyking) eller feil på elektrisk anlegg.

Fra år 2000 og frem til i dag har mer enn 1000 personer omkommet i brann i Norge. Halvparten av dem var i et bolighus uten fungerende røykvarsler. Halvparten av alle boligbranner er knyttet til bruk av komfyr.

TRYGG HJEMME mener at røykvarsler og komfyrvakt er de viktigste livredderne ved brann i norske hjem.

TRYGG HJEMME BRANNFOREBYGGENDE TIPS

RØYKVARSLER bør testes månedlig. Hører du alarmen når du sover? En gang i året bør du rengjøre og skifte batteri i røykvarsleren. Seriekoblede røykvarslere gir økt trygghet. Vi anbefaler at røykvarslere skiftes når de er ti år gamle.

SLUKKEMIDLER: Kan du bruke husbrannslange eller håndslukkeapparat? Slukkemidlene må sjekkes jevnlig.

EVAKUERING: Klarer du å komme deg ut selv hvis det brenner? Øv på evakuering hjemme.

KOMFYRVAKT: Hender det at du glemmer å skru av komfyren? Vi anbefaler å installere komfyrvakt.

KJØKKENVENTILATOR: Rengjør filteret jevnlig.

RØYKING OG ÅPEN ILD er en stor risikofaktor for å bli utsatt for og omkomme i brann. Ikke la levende lys brenne uten at du er i samme rom.

ELEKTRISKE ANLEGG:
Kontakt elektriker hvis du oppdager brunsvidde ledninger og kontakter, at det lukter brent fra sikringsskapet eller at sikringene blir varme. Ikke koble sammen flere skjøteledninger.

UNNGÅ Å LADE mobiltelefoner, pc eller nettbrett om natten. Ikke bruk vaskemaskin, tørketrommel, oppvaskmaskin om natten eller når du ikke er hjemme. Vifteovner må ikke forlates påslått.